

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot
dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde
Wereldt gheleeft hebben**

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

October.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

om met den sweerde vernielen moet, Dat-mense dan met den sweerde verderbe.

De **H. Maget** dit woort hoozende / als sekerlijck verwesen / heeft haer terstont tot Godt ghekeert / ende int kōte van hem begheert / dat soo wie met een vast bezrouwen in haren naem / leetwesen van sijn sonden van Godt begheeren soude / dat hy stracx verkrigghen mochte. Ende siet terstont isser eene Enghelsche stemme gehoozt / dat haer ghebedt verhoozt was. Het hooft dan is haer afghehouden / ende is soo weerdich geworden met de croone van martelie vereert te worden. Men seyd / dat sy naer haer onthoofdinge ter aerden niet doodt gevallen en is ; maer dat het lichaem / dooz een openbaer miraeckel / het hooft op-ghenomen heeft / en dat in de stadt Grootte ghedzagen / ende gewasschen vanden bloede inde Fonteyne die midden inde stadt is ; ende dat sy aldaer eerst inden Heere gherust is. Ende voorts dat ober die Fonteyne / als nu een kercke ghesondeert is ter eeren vande **H. Maghet Libaria** ; alwaer dooz het drincken van dese wateren / veel van siekten gheneesen worden. Haren **H. dach** van martelie wordt gebiert den achsten Octobris ; wanneer sy begonst heeft met Christo den **Hone** van Godt den **Dader** te regneren / tot inder eeuwichheidt Amen.

Onthooft
dzaeght haer
hooft na de
stadts Fonteyne.

Gen kerck
tot haerdes
eere ober de
hoozichreben
Fonteyne.

830

f

M E T

S. TANCHE Virgo et Martyr.
10 Octobris.

H E T L E V E N

V A N D E

H. T A N C H E 10. Oct.
A. 300.

M A G H E T

ende Martelaerſſe.

Alſſer t'Antiochien een geweldige vervolginge *Vvt de La-*
 tegē de Chriſtenē was op-geſtaē / zjnder veel / *tijnsche*
 om die t'ontgaen / oft om elders beter dan in *Legende*
 hun vader-lant te leben / van Coſten naer het *van Troyen*
 Weſten verdrocken / ober-ſjdis van Cham- *in Franck-*
 paigne / dat in Wanckryck light ; ende namen hun laet- *rijk.*
 ſte ruſt-plaetſe van deſer werelt / ſommighe te Kameru /
 de andere t'Arcis. Soo dat ghebeurt is / dat den vader
 vande H. Tanche een cleyn huysken bouwde / ontrent
 ander-half myle van Kameru ; den welcken alle neer- *Den vader*
 ſtighepdt dede om ſjn huysghesin t'onderwysen inde *van de*
 breeſe ende ghehoorſaemheyt Godts : 't welck oorſaecke *H. Tan-*
 was / dat de H. Tanche ſjn dochter / ſulck een ghenegent- *che kompt*
 heyt creegh tot t'onderhouden der geboden Godts / dat *in 't Weſten.*
 ſy van joncx af ghenoech liet blijcken / dat alle haer ſin-
 nen eñ voozghenomen wercken ſoo gheregelt ende ghe- *De H. Tan-*
 ſchickt waren naer de hemelsche Ordonnantien / dat *che toel van*
 elck een oordeelē konde / dat ſy vande gratie Godts daer *haer vader*
 toe beweeght was. Ende om dieſwille dat ſy verſtont / *onderweſen*
 dat al de werelt vbandt is van het deughdelijck leven ; *ſonderlinghe*
 ſoo pooghde ſy ſoo veel als ſy konde / haer af te trecken *geneghen tot*
 eñ haer herte te ſcheyden van alle begeerlijckheyt ende *ter deught.*
 gheneghentheden deſes werelts : ende verſakende alle
 vlepēde ende ketelachtighe ghenoechten / die haer al-
 daer preſenterden / hadde liever Gode te behaghen / in 't
 ſecreēt / haren geeſt te voeden met geeſtelijcke bemerk-
 kinghen : haer te begheben tot ghedurighe beſchouw-
 ghen / ende in dit ſtervelijck leven op een Engelsche ma-
 niere te leven ; dan haer ſelven ober te gheben / ja te ver- *Haer En-*
 werren / ende verdwelmen inde ſijckachtighe mozaſchen *gelsch leben.*
 deſer werelt. Ende bleef in ſulck een vooznemen / ſoo
 langh

¶ f ¶

langh

langh als sy al-hier beneden op d'aerde leefde: want al was sy gekomen tot alfulck-eenen tijdt van jaren/alsoe wanneer ghewoonelijck de boosheydt de goede sinnen verkeert / ende de ydelheden deser wereldt macht ober ons krygghen / het en zy dat wy van de gratie Godts gheholpen ende bewaert worden: nochtans ten gheenen tijde / en heeft-mense kunnen trecken door eenighe aenlockinghe / om eenighe boosheydt te werche te stellen / die de volmaecktheydt haerder ziele reghen viel: soo dat indien wy alhier een lijste maecten wilden van hare deughden / ons den tijdt te kort vallen soude. Nochtans alle deughden die in haer uyt-scheenen / konden lichtelijck begrepen zijn / in haer uyt-ghesonderde verheben martelie / dat sy gheleden heeft / om de beschermunghe ende het bewaren van haer maeghdelijcke supberheydt. Ende op dat een ieghelijck kennelijck zy / hoe sy haer in desen ghevalle volstandelijck droegh; soo sullen wy verhalen / sonder iet naer te laten van de waerheydt der daedt / hoe het gheschiedt is.

Op eenen sekeren tijdt / eenen nebe van den vader van de heplighe Tanche, die t'Arcis woonde / heeft hem ghenoodt / om hem eenen dach oft twee t'samen eerlijck ende gheestelijck te vermaecken. Hy aldaer ghekomen zijnde / vraeghde hem sinen nebe / waer dat Tanche sijn dochter was / die hy op de Wonte des heplighen Doopsels gheheben hadde. Den vader antwoorde / dat hy-se t'huyt ghelaten hadde / om dat te bewaren. Terstondt desen sinen vriendt / wylt eene begherte van haer te sien / badt den vader / dat hy toe-laten wilde / dat sinen dienaar te peerde haer mochte gaen halen: het welck haren vader / sonder eenighe teghen-stellinghe terstondt toestondt. Overfulck is den knecht terstondt te peerde ghereyst naer haer toe / ende heeft haer de goede affectie van haren peter laten weten; ende dat hy met oozlof van haren vader ghekomen was / om haer met hem te leyden; om dat sy aldaer haer wat vermaken soude met haren peter / een goeden vriendt.

De H. Tanche dese tydinghe hoorende / was in haer-selven wat ver-slagen / ende en wiste niet oft sy haer op den wech betrouwen mochte met desen knecht. Nochtans vreesende haren vader onghelooysaem te

Sp tracht
naer vol-
maecktheyt.

Oorzake
van haer
martelie.

Beynest
booz hare
supberheydt /
wylt oorzake
van de reyse
met den
knecht.

vallen / reysde met hem. Maer desen rampsalighen knecht / hebbende dese heylighe Maghet over wegh; soo sp ober den berch Bepns reysden / beghonst haer wat on-eerlijck toe te spreken; het welck ghenoech te kennen gaf / dat hy van den duyvel daer toe opgcrocht was.

Indien sp dan van den beghinne af in vzeese was / van haer tot reysen te begheben met desen knecht; gheen twyffel en isser / oft sp is nu soo in onruste dooz sulcke eerloose propooften ghebrocht / dat sp noch meer bedroeft is gheweest in haer herte.

Ende siende dat sp als een schaepken onder des wolfs clauwen lagh / ende dat d'uytkomste anders niet wesen en soude van sijnen't weghen / dan hy booswicht / naer sijnen snooden raedt slach / voozghenomen hadde te doen: sagh al om herrewaerts ende derrewaerts / oft sp nergkens een arbejder / reysenden man / oft schaepherder vernemen en konde; dien sp bidden mocht / haer te hulpe te komen / in dese hare sulcke droefhepde ende benauwthepde. Maer siende dat haer de menschelijcke hulpe ontbrack / nam haren toe-blucht tot Godt den Heere; ende badt hem dat hy haren voozstaender ende beschermmer wilde zyn / om in gheen on-eer te verballen; liever hebbende haer leven te laten / dan den schat der supberhepde / dien sp hem beloest hadde / te verliesen.

Dese woorden en waren noch al niet uyt-ghesproken / als den rasenden wulpschen knecht tot haer seyde: Siet dat ghy mijnen wille doet / anders ick sal dit sweerdt dooz u lijf steken. Hy andtwoorde: In der waerheydt, ick hebbe veel liever te sterven, dan sulcken leelijck werck toe te laten, daer ghy my mede wilt besmetten. Desen ongheluckighen ober sulck-een woort boben maten vergramt / dat hy met soete woorden niet verwerben en konde / pooghde dat met ghewelt te kringhen / ende arbejdde haer ter aerde neder te woypen. Maer dooz de cracht van den H. Geest / stelde haer dese H. Maghet soo teghen sijn crachtige porringhen / dat desen ontuchtighen wulpschaert / ende uyt sinnighen schors fierder haer niet onder brenghen en konde. Daerom nemende sijn sweerdt in de handt / sloegh haer met 't gevest ober de kaecken ende aensicht / dat het bloedt ober bloedelijck ter neusen uyt-spronck; en daer mede niet te

Komt in 't
perijckel
dooz het
versoek
des onsup-
beren
knechts.

Et ghebeek
van men-
schelijcke
soeckt de
Goddelijcke
hulpe.

Den knecht
doet haer
ghewelt /
maer te
berghheest.

Wordt qua-
lijck ghetrac-
teert/ ende
onthoost.

Miraculeus
wech dra-
gen van haer
epghen
hoost.

Haer lichaem
miraculeus-
lijck ober-
deekt met
dooznen.

Deel mira-
kelen by de
dooznen.

Haer li-
chaem herop-
penbaert.

vreden sijnde/ troock zijn sweert uyt de scheede/ en floegh dese stant-vastige Maghet het hoost af. Ende men seyt/ dat dit van hem ghedaen zijnde/ den duyvel hem strax soo verre wech ghedraghen / en ghenomen heeft in sulcke bewaringhe / datmen hem nergkens meer ghewaer geworden en is. Maer aengaende dese Maghet (welck een wonderlijcke saccke is) mē seyt/ dat sy onthoost zijnde/ niet gevallen en is ter aerden; maer selfs haer hoost op-ghenomen hebbende / wel een halve myle van daer ghegaen is/ tot in het dal van Luystre; alwaer sy haer lichaem ende hoost neder ghelept heeft by een witte-doozne strupck.

Onsen Heere/ vooz wiens aenschijn de doodt van sijn **H.** dierbaer is/ niet willende toelaten/ dat het lichaem van sijn ghetrouwe dienaersse / een voetsel vande hongherighe wolven of honden wesen soude/ dede terstondt een groot ende dick doozne boschken over haer groeyen/ om haer te decken ende te bewaren: 't welck haer vooz een tijdt tot een graf diende. Men de Enghelelen/ die haer in grooten ghetale om-ringhelden / ende met een uyt-blinkende licht vercierde / last ghebende / dat sy haer oock soudē bewaren. Siet noch een ander wonder; dit doozne boschken (hoe wel ander boomen en boschen swinterdaeghs haer bladeren verliezen/ oft ten minsten die verzooght behouden) tot een teecken van de maegdelijcke supverhept vande **H.** Tanche, is het soo vol bladeren/ schoon/ ende groen ghebleven inden winter / oft somer geweest ware/ soo datter qualijc een cleyn muschken hadde konnen dooz passeren. Ende niet lange daer naer ghebeurdet / dat dese doozn-achtighe plaetse vermaert wiert dooz vele mirakelen/ die Godt aldaer dede over de siecken/ dooz de verdiensten ende 't vooz-bidden vande **H.** Tanche.

Oock naer eenen korten tijdt/ een goedt en **H.** persoon van Arcis kreegh een visioen tot duy-mael toe / hem gebiedēde dat hy naer het voozsepde dal van Luystre gaē soude; alwaer hy het doozne-boschken vinden soude/ dat het lichaem van dese **H.** Maghet bedeckte. Maer vreesende dat het een duyvelsch bedroch mocht wesen / gaf dese veropenbaringhe aen eenen **H.** Priestter te kennen / den welcken hem gheboodt veertigh daghen te vasten/ ende te bidden/ aelmoessen te gheben/ om van dese veropenbaringhe versekert te wesen. Desen tijdt verbult zijnde

zijnde / gaf hy te kennen aen desen Priester / dat hy der-
 rewaerts moeste gaen / op de verbeu te van Godts ge-
 boden te wederstaen. Het welck desen Priester verstaen-
 de / begheerde van hem / hem te moghen verghe selschap-
 pen. Ende siet / terstondt desen goeden arbejder van
 Arcis maecte een karreken ghereedt / twee jonghe os-
 kens daer in spannende / ende sy saten beyde daer op /
 ende gaven hen over aen de gratie Godts; hem bidden-
 de / dat hy hunne reyse wel wilde laten vergaen. Ende
 hoe wel sy beyde niet en wisten / wat wegh sy nemen
 souden / om ter plaetse van dit dooyn-boschken / dat het
 lichaem van dese H. Maget Tanche bedeckte / te komen;
 Godt nochtans en heeft se niet willen van hunne hope
 berooven; maer ghelepdit ter plaetse / alwaer de oskens
 stil staende by het boschken / hen-lieden veroorzaecht
 heeft / aldaer het H. lichaem te soecken; 't welck sy stracx
 als eenen verborghen schat ghebonden hebben. Ende
 het selve op de karre gheladen hebbende / zyn wederom
 naer Lupstre gekeert. Maer komende by de kercke van
 het dooy / bleven de ossen staen / sonder dat-mense dooy
 het prikelen voozder kringhen konde. Ende het was nu
 oock nacht gheworden / soo dat sy daerom hen beghe-
 ven hebben tot ruste by het karreken. Maer siet wat
 wonders: naer den slaep ontweckt zijnde / den arbejder
 heeft bevonden / dat synen prikkel (die hy over eynde
 staende in d'aerde ghelyck ghepaelt hadde) heel groen
 gheworden was / jae oock dyp tacckens upt-ghebot
 hadde. Dit mirakel dese twee ghewaer gheworden zyn-
 de / hebben hen laten voozstaen / dat den wille Godts
 was / dat het H. lichaem van dese Maghet ende mar-
 laerisse in de kercke van de selve plaetse bewaert soude
 worden; alwaer 't oock ghebleven is / hoe wel 't hoofdt
 der selver in d'Abdye van onse lieve Vrouwe te Tro-
 pen is.

Te Lupstre
 ghebocht en
 ghebleven.

Miracckel.

Haer H.
 hoofdt
 te Tro-
 pen.

Noch een wonder. Den boom van desen prikkel ghe-
 komen / al hoe wel hy dickwijls ghebrandt is geweest / en
 heeft niet gelaten t'elker reyse wederom te vergroenen.

Andere mi-
 racckel.

Mengaende de mirakelen / die geschiet zyn by dese soo
 weerdige reliquien / wy en sullen-se hier niet al verhalē /
 vreesende de palen van onse vooz-ghenomen korthepdt /
 t'overgaen: alleen sullen wy ons te vreden houden / van
 dē leser te laten weten / dat onder andere wy een vinden
 sullen dat merckens weerdigh is; dat is van de straffe

Dy solda-
ten kerck-
schenders
ghestraft mi-
rakeluselyc.

van dy soldaten / die vande troupen vande Grabe Ko-
dolf en Diabert waren; de welke te Luyfse gheko-
men waren om eenich gheschil neder te legghen / dat sy
onder malkanderen hadden. De arme hupsliden van
het doyp / uyt vzeese van beroovinghe / hadden hun goet
inde kercke ghesloten; ende den kerck-meeſter hadde
het selve bevolen aen Me-vrouwe de H. Tanche, die by
Godt was / dat die inwoonders van dier plaetse haer toe
betrouden; te weten / haer bewaerſter ende beſcher-
mer. Nochtans teghen den wille van den Graef Dia-
bert / die lichtveerdighe en stoute soldaten hebben met
ghewelt de kercke willen op vzeeken / ende rooben dat
henlieden luste. Welck den kerck-meeſter siende / riep
een van syn mede-vroeders / ende badt hem / te samen
de kasse vande H. Tanche te willen vzeinghen vooz de
kerck-deure. 'Tis gebeurt dat een van dese soldaten /
springhende over dese kasse / een visch-net heeft willen
nemen / dat aldaer hingh; maer achter over-vallende
op den gepaveerden bloet / quetste syn hooft ende bleef
aldaer ligghen / uyt sy-selven zynde. Een syn mede-ge-
sel / wilde oock broodt en kacs nemen uyt een corf-ken /
wat hooch-achtigh hanghende; maer hem gheschiedde
oock als aen den voozgaenden. Den derden / willende te
peerde de kercke door-ryden / is van een maghet / die
haer miraculeuselyc veropenbaerde / soo geroskamp /
dat hy op den steenen bloet bleef liggen. Maer eynde-
linghen / dese arme ellendighe beghonden Godt aen te
roepen / ende te begheeren van dese H. Maghet / dat hen
dese sonden vergheven mochten worden; ende terstont
zyn sy ghesondt op-ghestaen / die van te vozen gevallen
waren heel verſlaghen.

Komen tot
kennisse en
doen peni-
tentie.

Crighen
vergifnisse
en gesont-
heyt.

De welke hun leven lanck een goet ghetuyghenisse
gaben van dit mirakel; jaerlycx vier penninghen vooz
boete offerende / ten autare van S. Tanche. Vooz slot
van dit verhael / moet de H. Maghet in weerde ghehou-
den worden / om het groot vermoghen / dat sy inden
Hemel heeft, middel hebbende om vergiffenisse te ver-
crighen / vooz sulcke die haer eeren ende aen-roepen.
Ende dat al dooz de macht van Godt den Vader al-
machtigh / ende synen eenigen Zoon onsen Heere; wien
met den H. Geest glorie / eere / en heerschappye zy / van nu
tot inder eeuwicheyt / Amen.

Dese

Dese *H. Maghet Tanche* wordt in *Wanckrijck* met dese Antiphone ende *Orenus* ghebiert ende ghe-zert.

ANTIPHONA.

O felix *Tancha*, virgo *Christi* & sponsa, quæ cæli meruisti scandere regna, & cum *Christo* regnare, margarita desiderabilis, intercede pro nobis ad Dominum.

ψ. Ora pro nobis Beata *Tancha*.

℞. Vt digni efficiamur promissionibus *Christi*.

O R E M V S.

Conserua quæsumus, Domine, nos famulos tuos intercessione Beate *Tanche* virginis & martyris tuæ, in tuo amore confisos: vt mereamur ipsa intercedente consortes fieri cælestium gaudiorum. Per *Christum* Dominum nostrum. Amen.

Dit lupdt aldus in onse *Neder-landtsche* tale.

G H E B E D T.

O gheluck salighe *Tanche*, *Maghet* en bryt *Christi*, die verdient hebt de *Hemelsche* rijken te beklimmen / en met *Christo* te heer-schappen / begheerlycke peerle; bidt vooz ons by den *Heere*.

Vers. Bidt voor ons salighe *Tanche*,

Resp. Dat wy de beloften *Christi* weerdich worden.

Laet ons bidden.

Bewaert ons al te gader / bidden wy / o *Heere* / uwe dienaren dooz het tusschen-spreken van de salige *Tanche* uwe *Maghet* en martelaerisse / in uwe liefde verhopende; dat wy verdienen moghen dooz hare middelinghe mede-deelachtich te worden der *Hemelscher* vryghden. Dooz *Christum* onsen *Heere*. Amen.

S. FORTVNATA Virgo

14. Octobris.

I. Cnubbaen. ex

HTH

312

H E T L E V E N

V A N D E

H. FORTVNATA ^{14. Oct.} A. 301.

M A G H E T.

Fortunata eene seer heplige Maghet / is van edele ^{Vvt ende} ouders ghebozen in de stadt Cesarea in Palesti- ^{Registers.} nen / wiens moeder seer ongheloobig / maer hare broeders seer goede Christenen waren / verciert met schoone wel-beproefde deughden. ^{Fortunata} Sp dan de wereltse lusten oock versmadende / heeft haer ^{berismaet de} eerst naer het Doopsel / daer naer oock tot het ^{werelt.} habijt van de Christelike Religie begeben.

In die tijden Diocletianus Keeser zijnde / isser sulcke eene verbolghinghe der Christenen gheschiedt / datter tot seventhien duysent toe / vermoorde Martelaren ghestorven zijn. Waer onder van den Gouverneur Vbanus seer wreeden tyran / op een reyse 37. ghevanghen zijnde / die by broeders van dese H. Maghet / Carponius, Euar- ^{Sp besoeckt} gistus, ende Priscianus mede ghegrepen zijn : die hen soo ^{hare gheban-} kloeckelijck ghedraghen hebben / dat sy noch door slagen ^{ghene broe-} van roeden / noch van schoorpioenen / noch door eenighe ^{ders.} andere pijnen van tormenten ghebooghen en zijn.

Daer-en-tusschen de H. devote Maget Fortunata vergheselschapt van een dochterken alleen / ghingh ober en weder / de ghevanghenissen dickwijls besoeckende ; en hielp de H. Godts Martelaren / naer hare middelen / ten besten dat sy konde / in alles wat sy van doen hadde. Welck den Gouverneur verstaende / als rasende heeft haer voor hem doen brengen ; en sy nu teghenwoordigh ^{Sp worde} zijnde / ghevraecht ; hoe sy hier / van wat conditie oft ^{ghevanghen /} state sy was. Waer op sy antwoorde : ^{ende belijdt} Fortunata naer de ^{haer gheloo-} werelt is mijnen name ; maer soo veel als 't hemelsch gheslacht aen-gaet ; ick ben eene Christene. Waer op den ^{te.} Gouverneur antwoorde : vraecht soze voor uwe jonckhepdt / ende doet offerhande / op dat ghy de blomme van uwe jeught door eene scherp-bijtende doot niet en verliest. Ick en hebbe maer eenen sone / wordt ghy met ^{hem}

Haer kloet-
moedicheydt
ende wijsse
andtwoor-
de.

hem mijn dochter/ende ghy sult my liever dan al de wer-
veldt zijn. Fortunata hier teghen: Uwen sone die ghy my
voor eenen man geven wilt, en is maer mensch: mijnen
bruydegom die ick verkoren hebbe, is mede Godt ende
mensch; uwen sone is qualijck seuen voeten lanck: mijn-
nen bruydegom vervult r'samen hemel ende aerde: uwen
sone soude my eenē bederver van mijne suyverheyt zijn,
mijnen bruydegom is een bewaerder van mijnen maegh-
dom: uwen sone en kan sonder Godt my niet vruchtbaer
maken; mijnen bruydegō op een ure tijds kan my moe-
der maken van duysent sonen, ende duysent neven: uwen
sone mocht my eene droeve moeder maken, met grooter
smerten barende, ende by ghevalle stervende in den noot:
mijnen bruydegom maectt my een blijde moeder, soo
veel te blijder, hoe ick hem meer gheestelijcke kinderen
voordt brenghe.

Den Gouverneur septe; wie twyfelt hier aen/ oft al
wat ghy hier nu gheseyt hebt/ is van eene sortinne ghe-
sproken? Maer seght nochtans wie desen soo grooten
bruydegom is/ daer ghy soo veel/ ende soo wonderlijcke
dinghen van roemt? De H. Maghet andtwoorde. Het is
mijnē Heere Iesus Christus, dien ghy niet en kendet: De
Gouverneur dit gehooft hebbende/ heeft-se in den ker-
ker doen steken; hopende dat hy-se noch van sulck-eene
belijdinghe soude kunnen doen wijcken: maer niet lan-
ghe daer naer / haer standvastigh in haer voornemen
noch bindende / heeft-se aen eenen staeck naeckt doen
binden/ en soo vreeselijck doen gheeffelen/ dat van haer
schoulers af tot haer knyen / het een stuck vels aen het
ander niet en hiel/ heel verscheurt. Soo nu oock de er-
men der beulen vermoeyt waren van slaē; ende sy even-
wel volstandich ende onberoerigh bleef/ vzaeghde haer
den Gouverneur; waerom sy in soo veel daghen / die
haer tot beraedt ghegunt waren / op haer gheluck ende
salicheyt niet ghedocht en hadde? Sy antwoorde: Mijne
salicheyt is Christus alleen.

Sy worde
wozedelijck
ghegheeffelt.

Hy uptsinnigh van boosheyt/ heeft haer het hant van
den hoofde supber ende kael doen af-scheeren/ ende soo
tot schande de stadt door doen lopden: daer naer bevo-
len/ dat mense met hantighe (oft in maniere van hant
verdeelde) tanden saghen / ende in twee (ghelijck een
houdt) deelen soude. Ende soo sijne knechtē grooten lust
thoonden/ om het selve te volbrengen/ heeft sy den Heere
ghebe-

Sy worde
doozsaeght/
maer te ber-
gheeft.

HET LEVEN

VANDE

H. V R S V L A. 21. Oct. A. 383.

M A G H E T

ende Martelaerffe.

In den tijdt van den Keysar Gratianus / sone van
 Valentinianus den ouden / stondt teghen hem op
 eenen synen Capiteyn ghenoemt Maximus / een
 vroom man / ghebozen upt het eplandt Britannia
 (dat wy nu Enghelandt noemen) ende wierdt van
 den legher Keysar ghemaecht. Hy quam met den by-
 stant van de soldaten ende andere inghebozen van En-
 ghelant syne vrienden ende bekende in Gallien (dat nu
 Franckryck is) ende wierdt daer meester af / sonderlin-
 ghe van een landtschay / doen ghenoemt Armorica / nu
 ghenoemt cleyn Britannien / vande Britannen oft En-
 ghelsche ; die het wonnen ende verwoesteden met soo
 groote nederlaghe ende raserij / dat sy de inwoonders
 dooden / ende lieten het landt onbewoont. Maximus
 wilde maken / dat dit landt soude bewoont worden / als
 hem seer bequaem zijnde om Enghelandt ende Franck-
 ryck te behouden. Daerom deylde hy onder syne solda-
 ten / die upt Enghelandt ghekomen waren / het landt en
 vruchtbare velden van cleyn Britannien / om dat sy het
 souden bouwen / ende de vruchten ghenieten. Maer om
 dat syne soldaten souden moghen vrouwen hebben ende
 kinderen krijghen / ende in dit landt wortelen / daer gee-
 ne vrouwen en waren / om dat sy doot gheslaghen had-
 den gheweest : docht het hem gheraden / te seyn den na de
 eplanden van Britannien / die begripen Enghelandt /
 Schotland / ende Ylandt ; om te vergaderen eene groo-
 te menigte van maeghden / die ghebrocht soude n wor-
 den na cleyn Britannien / ende daer trouwen met syne
 soldaten / meestendeel upt het selve eplant ghebozen.

*Door Gaste-
 fridus Bis-
 schop ende
 andere.*

*Maximus
 rebelleert
 teghen den
 Keysar
 Gratianus.*

Den principalen Capiteyn van gheheel dien legher
 was Conanus een personagie van grooten huyse / ende
 een

Conanus
epscht Vrsu-
la ten hou-
welijcke.

een bande meeste Heeren van Engghelandt / dien Maximus synen Stadt-houder / ende oversten van alle de haben van die Coste gemaect hadde. Conanus epschte tot eene huys-vrouwe eene seer edele maghet / dochter van Dionotus Coninck van Cornualien / ghenoeemt Vrsula, die begift was met alle gaven van eerbaerheit / schoonheydt ende gratie / die-men in eene vrouwe soude moghen begheeren. Daer wierden in alle dese landen van Britannien ghesocht eif duysent maeghden / ten eynde voorszreben ; ende oock om dat sy Vrsula souden gheleypden / die als het hooft ende vrouwe van alle d'andere soude zyn. Sommighe maeghden ghinghen met haren wille / ende sommighe teghen haren danck : maer alsoo het moeste zyn / ende dat het bevel was van Maximus (die Keeser / oft om beter te seggen tyran was) oft sy wilden oft niet / sy moesten ghehoorsaem zyn. Sy ginghen in sommighe schepen / die bereypt waren om na kleyn Britannien te varen. Het beliefsde Godt / dat alsoo de schepen upt de havene voeren / sy soo contrarien wint kregghen / dat dit saligh gheselschap (in plaetse van aen te komen in Britannien) wiert ghebreven met groot ghewelt voorszreben by d'eplanden van Zeelandt ende Hollandt ; ende quam inden Rhyn / dat eene sterck-loopende / wyde / ende diepe riviere is.

De schepen
komen dooz
het ontwe-
der in den
Rhyn.

Oy den selven thot als dit gheschiedde / ende den Keeser Gratianus vernam / wat Maximus in Engghelandt ende Franckryck hadde ghedaen ; dat hy hem droegh als Keeser ende Heere / ende niet als synen Capiteyn ende dienaer ; soo hadde hy / om hem te wederstaen / tot synen dienste ontboden de Poictieviers ende Hunnen / een wreedt / sel / ende barbaer volck ; die de Gotthen hadden verwonnen / ende hadden wonderlijcke en grootte oorlooghsche daden bedreben. Dese beghonsten onder Melga den Capiteyn vande Poictieviers / ende Gavius Capiteyn van de Hunnen met eene stercke blote de zee te doorzloopen / ende die te rooven als zee-roovers ; stelende ende roovende al dat sy vonden ; mey nende te varen na Engghelandt / om den tyran Maximus daer upt te jaghen / ende den Keeser Gratianus dienst te doen / die hen daerom soldpe gaf. De Barbaeren quamen inde selve havene / daer de maeghden aen ghekomen waren ; ende siende dat het schepen van den spant waren ; ende Maximus aen-ginghen / reghen

welcke sy quamen; namen sy die in. Als sy saghen dat sy met maeghden gheladen waren / soo wilden sy die berocrachten ende schande aen-doen; aenghesien sy wel soo oneerlick ende oncuysch / als sel ende wzeet waren.

Maer dese heplighe maeghden van hare Oberste ende meesterse Ursula vermaent ende gheuoet zijnde / namen dooz haer liever het leven dan de eerbaerheyt te verliesen. Ende alsoo sy met de daedt ende woorden bethoonden hare groote kloeckheyt ende volstandigheyt / ende dat sy bereypt waren tot alle pijn ende toezement / om Godt niet te vertoornen; veranderde de Barbaren de liefde in eene rasernijge / en eenen schroom van het Christen gheloobe: sy vielen haer aen ghelijck wijsen eene kudde schapen / ende sloeghen haer allegader doot / om daer niet langher te vertoeven / ende eer in Engelandt te komen / daer (soo sy hoorden) gheen ooz looghs volck en was / om dat het Maximus daer upt ghenomen hadde.

De principaelste maeghden / die hier haer bloedt stoteden dooz het Christen gheloobe / ende hare repnicheyt; hebben gheweest de heplighe Ursula, Oberste ende hooft van allen / Sentia, Gregoria, Pinnosa, Mardia, Saula, Bricula, Saturnina, Saturnia, Rabacia, Palladia, Clementia ende Gratia. Op den dagh als sy stierden / triompheerde Christus in dese heplighe maeghden van 't ongheloobe / vleeschelijckheyt / vande sonde / ende helle; ende verclaerde hoe veel stercker de deught is van eenen Christen om de doot te lijden / dan de wzeetheyt des dupvells ende sijnder dienaren / om hem die aen te doen: ende dat sijne soldaten ghevallen zijnde / wederom op-staen; ende als sy sterben / dat sy dan leven / ende worden ghecroont met de eeuwige glorie. De lichamen vande heplighe maeghden wierden vande Christenen met groote devotie vergadert / ende ghevoert in de stadt Colen / die op den selven Rhijn ghelegghen is; alwaer ghesticht wiert een heerlijck Vrouwenklooster; ende men siet in het selve op den dagh van heden veel hoofden van dese heplighe maeghden / ende worden met sonderlinghe devotie vereert; hoe-wel dat daer veel bedeelt zijn dooz gheheel Christenheyt. Veel mepnen / dat sy ghedoodt zijn op de selve plaetse / daer nu hare heplighe lichamen ligghen. Want de aerde vande selve Kercke en laet niet toe eenich doot lichaent;

De Barba-
ren wilden
de maeghden
berocrachten.

Sy slaen
alle de
maeghden
doot.

Namen van
de princi-
paelste
maeghden.

In hare
kercke en
kan gheen
doot lichaem
begraven
worden.

al waer het oock maer van een versch ghedoopt kindt/
indien het daer begraven wordt; maer woeyt 't selve
uyt. Het welck een teecken is / dat Godt niet en wilt /
dat eenigh lichaem soude begraven worden op die plaet-
se / daer begraven zijn de lichamen van sijne soo veel
maeghden / Martelaerssen en bruyden / die haer supber
bloedt ghegheven hebben voor de belydinghe van sijn
gheloode / ende bescherminghe van hare reynigheyt.
Men seght oock / dat de H. Ursula, ende hare heylighe
ghesellinnen by-staen in de ure der doot / de ghene /
die hen aen haer bevelen / ende tot haer in hun leven
devotie hebben.

Vita S.
Cuniberti
12. Novemb.
6. 7.

De Historie vande elf duysent Maeghden wordt van
verscheyden Schryvers verscheydelijck verhaelt. Dit
is immers seker ende buyten allen twijffel / datter veel
H. Maeghden te Colen begraven zijn: Want 't selve
blijckt uyt het leven vanden H. Cunibertus, Bisschop
der selver stadt / die gheleest heeft in het jaer Christi
653. al waer wy vande Kercke der H. Maeghden dese
woorden lesen: Als den H. Cunibertus, nu Bisschop ghe-
kosen zijnde, inde Kercke der H. Maeghden Misse da-
de; heeft de Clergije, ende allen 't volck ghesien eene
duyve, die over al door de Kercke vloogh, tot dat sy
quam rusten op 't hooft vanden H. Cunibertus. Van daer
is sy wederom ghevloghen naer een vande graven der
H. Maeghden, en alsoo verdwenen. Dat dese Maegh-
den oock in groot ghetal gheweest zijn, wordt ons be-
tuyghet van Wandelbertus Religieus van Prumien in
sijn Martelaers-boeck in veersen beschreven / die in
aensien is gheweest in 't jaer 850. door dese woorden:

Aen 's Rhijn-stroo's oevers staen veel teekens vā Victori,
Daer menich duysent zijn ghedoodt voor Christi naem,
Door felle godloosheydt; maer Colen, 't is u glori,
Dat maeghdekens in u tot winnen zijn bequaem.

Het marte-
lie vande H.
Cordula,
eene der
selver
maeghden.

Van 't H. geselschap deser Maeghden was oock eene
ghenaemt Cordula, die (ter-wylen d'andere maeghden
ghedoodt wierden) alleen in den buyck van een schip
verborghen heeft gheleghen; ende haer des anderen
daeghs / om dat sy ghesien hadde / dat de zielen van hare
mede-maeghden door de heylighe Engelen inden hemel
wurden ghedraghen / vry-moedelijck / ende met een
manne

mannelijck herte verthoonende ende op-offerende / is de glorieuse ende triompherende vende der **HH**. Martelaerssen dooz eene ghelijcke martelie ghevolght. Maer niemant en moet hier in gheschandelizeert worden / als oft dese **H**. Maghet / dooz dese clepne vrese van het martelie / hare heplighepdt te kort ghedaen oft vermindert hadde: aenghesien dat den **H**. Petrus Christum verloochoenende / ende Thomas van sijne verrijzenisse twijfelende / niet en hebben verlozen de eere van hun Apostelschap. Genen langhen tijdt hier naer heeft de vorsepde **H**. Maghet Cordula haer veropenbaert aen eene clupsenaersse met name Helendzuda / van een wonderlijck strenghe leven ende groote verdiensten; ende heeft haer ghebraght / oft sp haer / als zijnde hare mede-ghefellinne / niet en kende? Dese / hoe-wel sp seer hepligh en metter herten Gode seer naer by was / nochtans alsoch verderffelijck wesende / ende niet konnende de onverderffelijcke dinghen verdragen / heeft eenen schroom van dese persoone / die eene Goddelijcke schoonhepdt ende graviteyt hadde / ghekreghen. Want de Maghet Godts was wonderlijck fraey boven allen menschelijcke konsten ghekleedt / hebbende op haer hooft eene croone ghemaect van lelien ende roosen dooz malckanderen geblochten. Dese dienst-maghet des Heeren dan uyt verbaesthepdt versuchtende / heeft gheantwoort / dat sp niet weerdigh en was / om eene soo groote majestept te kennen: Ademacl (sepde sp) dat ick / eene vlesseheijcke creature / de wetten der sonde onder-woopen ben; ende dat ghy nu op-ghenomen zijnde in 't ghetal vande heplighen des hemels / verblijmt ende beviydt zijt van alle onverderffelijckhepdt. Als-doen heeft Cordula tot haer gheseyt: Ghy moet weten / dat ick gheweest ben eene van 't ghetal der **HH**. Maeghden van Colen / die eenen nacht langher dan sp in den strijdt Christi triompherende / hebbe gheleest; ende den na-volghenden dagh myselfen aen de beulen op-gheoffert dooz begheerte van oock ghedoodt te worden: ende aldus en hebbe ick in den Heere Christus stervende / mijne susters niet verlaten / noch de croone der martelien verlozen. Waerom als den dagh van haer-liever glorieuse doodt in de stadt van Colen nu met eene behoorlijcke devotie wordt ghebiert / soo wort oock noch eenighsins ghedenckenisse van mijnen naem ghehouden.

Matth. 16.

Ioan. 20.

Sp veropenbaert
haer aen
Helendzuda.

S. ERMELINDIS VIRGO

29. Octobris.

Ioan. Chobberti del.

Faint, illegible text from the reverse side of the page is visible through the paper, appearing as bleed-through.

H E T L E V E N

V A N D E

H. ERMELENDIS 29. Oct.
A. 600.

M A G H E T

De H. Ermelendis is ghebozen upt ebele en seer Vvt d'oude
rijcke ouders/ op de palen van Zababant. Haer Registers
vader was ghenoeit Ermenoldus, ende hare van Neder-
moeder Ermesenda. Sy heeft van hare jonck- landt.
hepdt af alle neerstighepdt ghedaen / om van
d'eene deught tot d'andere te komen; op dat sy weer- D'ouders
digh soude zyn hier naemaels den Godt der Goden in van de H.
syon te sien. Ermelendis.

Als dese H. Maghet noch een jongh kindt was/ ende
onder de onderdanighepdt van hare ouders woonde;
en heeft men in haer gheen kinder-wercken ghesien;
maer was in alle de selve seer seeghbaer. Sy schouwde Sy is van
alle broodt-dronckenschap ende kinderlijck gheselschap; jonckx rijp-
altijdt in de kamer van hare moeder sittende/ ende Da- sinnigh.
vids Psalmen leerende. Ende sy het woordt Godts hoo-
rende/ heeft dat seer kloeckelijck onthouden; 't selve seer
dickwijls her-halende / ende als altijdt op een nieuw
over-legghende. Als doen heeft sy door eene onspre-
kelijcke liefde begonst te smaken de groote soetighepdt
van haren hemelschen bruydegom; altijdt na hem was
sy verlanghende / segghende met den H. David: Psal. 41.
Mijne ziele heeft dorst gheladt tot Godt, die levende fonteyne:
wanneer sal ick komen ende openbaren voor 't aenschijn
Godts? Ende wederom: Ghelijck een herte begheerte
heeft tot die fonteynen der wateren; alsoo heeft mijne
ziele begheerte tot u, mijnen Godt.

Als sy nu soo oudt gheworden was/ dat se bequaem
was tot den houwelijcken staet; soo hebben hare ou-
ders begheert/ dat sy soude houwelijcken/ ende kinderen
voorts-brenghen: maer sy en heeft daer niet willē naer Sy maer
hoozen/ segghende: dat sy Christus haren maeghdelijcken twaelc jaren
staet hadde beloest, als sy twaelc jaren oudt was. Ten oudt zijnde/
laetsten heeft sy eene schere ghenomen / ende haer hayz doet belofte
ban rep- van rep-
af-ghe- nighepdt.

G g iij

Sp scheert
haer hant
af.

af-ghesneden; verfoepende aldus de werelt met alle hare ijdelhejdt ende cieraet: ende is Christum, dien sy vooz hare bypdegom hadde verkosien/door een strenghe ende hardt leven naer-ghevolght. Sy en is oock niet achterwaerts gekeert / maer volherdigh gheleben / tot dat sy tot hare begheerte ghekomen is. Altijdt was sy ghedachtigh / wat Godt vooz ons heeft ghedaen / ende gheleden.

Hare ouders fiende / dat sy noch met dreyghementen / noch met schoon spreken haer voornemen en konden doen veranderen / hebben haer gegeven een kleyn doypken / Odenca ter Dunck ghenoemt / ghelegghen by Lobben-ioul; op dat sy haer met d'inkomste des selfs soude onderhouden. De H. Ermelendis, verlatende haers vaders huys / ende op 't goet van hare ouders niet achtende / is alleen wech-gegaen; ende heeft seer sozghvuldighlijck eene plaetse ghesocht / daer sy Godt almachtigh in eenighejdt soude dienen. Sy is dan tot een doyp ghekomen / Bebecum ghenoemt / 't welck twee broeders toe-behoorde / die noch in de bloeme van hare jonckhejdt / ende onghelouwt waren: maer volghden alle d'ijdelhejdt ende wellusten des werelts. Daer heeft de

Sp verlaet
haers vaders
huys / ende
soecht in
eenighejdt
te leven.

se weerdighe Maghet eenighen tijdt ghewoont; ende het docht haer / dat dese plaetse van Godt vooz haer was ghereet ghemaect. Dagh endz nacht hanteerde sy de Kercken; sy gingh bloots-voets / ende gaf haer lichaem aen Godt den Heere tot eene offerhande: sy was seer oodmoedigh / ende ghedienstigh / niet op haren edeldom achtende. Men seyt / dat Pipinus, vader vande heplige Gertrudis (door wiens verdiensten de H. Ermelendis alle neerstighejdt dede / om haer ghelijck te worden) van haer gheslachte was. Den H. Amandus en hadde noch op dien tijdt de Kercke van Maestricht niet begonst te gouberneren: door wiens gheleerthejpt ende onderwijs daer naer seer veel menschen vanden verdoolden wegh op den wegh der waerhejdt bekeert sijn.

Hare devo-
tie.

Dese Maghet is gheweest een seer claer-blinckende licht van haer gheslachte / onder die in alle deughden upt-schijnende / ghelijck een lile onder de doornen. Den boosen vyandt en heeft haer oock niet gherust gelaten; maer haer seer verbolght met alle listen ende lagghen die sy konde; ende socht hare olve te storten / die sy in een aerde dat noch wel bewaerde. Want de vooz
seyde

Sp is een
claer licht
van haer
gheslachte.
Cant. 2.

sejde twee broeders haren uytganck ende inganck seer dickwyls siende / zyn gheheel tot haer met liefde ontsteken gheweest; ende nochtans den eenen broeder en wist van den anderen niet. Maer sy sloeghen beyde de ure ende den tijdt gade / wanneer sy haer beter alleen souden binden / om hunnenwellust met haer te volbrēghen: maer soo sy geenen bequamē tijdt tot hun quaet doornemen en konden bekomen; soo wierden sy van binnen noch veel meer met eene blinde liefde ontsteken. Maer wat haer te doen stont / en wisten sy niet: want sonder groote schande van 't gantsche doorp en konden sy sulcke eene Maget van soo grooter weerdē niet verkrachten. Daerom heeft den eenen broeder / die meest met hare liefde ontsteken was / den Coster vande Kercke by hem gheroepen / belovende hem groote giften / waer 't dat hy dooz sijn toe-doen / den wille vande H. Maghet hadde kunnen verkrijghen. De H. Maghet was seer dickmaels met den Coster sprekende / ende seer gemeynsaem; want dooz sijn hulpe quam sy alle nachte inde Kercke; hoewel dat hare heylighepde niet langh en konde secreet blijven. Den Coster wel wetende / dat hy de dochter niet en soude kunnen verwillighen (want hy ghenoech wiste dat sy eenen vasten sin hadde / die alleen op Godt was ghebesticht) heeft den jonghman gheraden / dat hy beter de Maghet in 't midden vanden nacht met ghewelt soude wechlepden. Op dese ghesette ure bleef de Maghet rusten teghen hare ghewoonte; want sy ghewoon was altydt des nachts ter Kercken te komen / ende haer lichaem te geven tot eene levende, heylighe; ende Godtbehaghende offerhande. Wat zyt ghy dan doende / o ghy boose menschen: daer en is gheen wijsheydt, daer en is gheen voorsichtigheydt, daer en is gheenen raedt teghen den Heere.

Op den selven nacht dat sy soude ghenomen worden / heeft sy cene Enghelsche stemme ghehoort / die haer vermaende met haren epgen name / segghende: Vertreckt, *Ermelendis*; vertreckt; ende bewaert uwe maeghdelijke reynigheyt, die ghy Godt hebt op-geoffert, ongeschendt. De H. Maget seer verschrickt zijnde / heeft ter stont onberdanigh gheweest / ende is verrocken. Als sy nu op den wegh was / verghe selschapt met den H. Gheest; soo heeft hem den Enghel Godts aen *Ermelendis* dooz de tweede reyse veropenbaert / ende haes bevolen / dat sy

G g tij

den

Maer woze den laghen ghelept van twee ghebroeders / die op haer berlieft waren.

Sp wordt daer van dooz Godts in-gheben bezijdt.

Rom. 12.

Prover. 21.

Sp wordt van eenen Enghel vermaent om te bluchten.

Hare son-
derlinghe
abstinentie.

Sp sterft.

De Engelen
doen hare
uptvaert.

Godt
maecht haer
na 48. jaren
noch aen
de menschen
bekent door
licht over
haer graf.

den wech niet verlaten en soude/dien sy hadde begonst. Ghy sult (seyde den Enghel) komen in een dorp, dat ghy Meldaert sult noemen, ende daer heeft u den Heere eene plaetse bereydt, om uwe belofte te volbrenghen. De H. Maghet is ghekomen ter plaetse die haer den Enghel hadde voorszeydt; ende daer heeft sy langhen tijdt een wonderlijck strenghe leven gheleest. Sy en at niet anders dan wilde cryden / ende onthiel haer niet min als de meeste / die eertijds in de woestijne gheleest hebben: hare teere lidmaten was sy seer strenghelijck kassijdende. Sy wierdt oock dickwijls van gheestelijcke mannen besocht; ende hoe meer dat den Heere hare faem verheydde ende vermeerderde / hoe oodmoedigher sy haer droegh. Ten lesten naer seer veel strijden / van den Heere gheroepen zijnde; is sy tot de hemelsche glorie ghekomen / na de welke sy met een vierighe devotie / als sy noch op der aerden leefde / altijdts haeckte. Tot hare uptvaert en zijn gheen sterffelijcke menschen ghekomen / maer die choozen der Enghelen hebben den Heere hymnen ende lof-sanghen ghesonghen t'haerder glorie. Ende om dat sy een upt-verkozen bruydt Christi was / daerom is sy oock soo dienstelijck van de Engelen begraven gheweest.

Maer dat dese H. Maghet acht-en-veertigh jaren sonder eenigen goddelijcken dienst aen de mensche verborghen hadde gheleghen / allewelijck van de Enghelen in den hemel ghe-eert zijnde / heeft Godt haer ten lesten aen de wereltdt bekent ghemaect; op dat sy / die in den hemel by hem gheglorificiert wierdt / hier oock op der aerden van de menschen ghe-eert soude worden. Daer was eenen sekeren man / die als hy door de voorszeyde plaetse / de welke van den Enghel / ende van de H. Ermelendis Meldaert ghenoeemt wierdt / liggēde op de palen van Luyck / niet verre van Hoegaerde / moeste passeren; soo is 't gebeent (door Godts voorszienigheyt) dat hy dese plaetse niet en heeft kunnen voor-by gaen. Ende in 't midden van der nacht / soo heeft hy het graf van de H. Maghet klaerder ghesien schijnen als de sonne / en de Engelen lof-sangen hooren singhen. Maer als nu den dach aen quam / soo is dat hemelsch visioen vergaen / en daer is eenen seer lieffelijcken reuck op de selve plaetse ghebleven. Desen devoten man / naer dat hy syn affaeren hadde ghedaen / is wederom na de voorszeyde plaetse gekert /

gekeert/ende is gaen slapen seer debotelijck by het booz-
 sepde graf/ hopende booz den tweede keer/ het hemelsch
 visioen te sien/ soo hy oock heeft ghedaen: want den Hee-
 re heeft hem wederom verthoont de groote glorie van
 sijne bruydt; ende die hy verheben hadde in den hemel/
 wilde hy oock groot maken op deser aerden. Desen goe-
 den man/ heeft nu den wille van den Heere ghekent /
 ende smorghens vroegh blijdelijck op-ghestaen / Godt
 lobende ende danckende / heeft gheseyt: Voorwaer, den *Gen. 28.*
 Heere is op dese plaetse, ende ick en wist dat niet. Ende
 hy is terstondt wederom naer sijn huys ghekeert / ende
 heeft alle sijne goederen die hem toebehoorden genomen/
 ende op 't graf van de H. Maghet een capelle gebouwt;
 alwaer hy oock seer sober heeft gheleest tot het eynde
 van sijn leven.

Als nu het volck hoorde watter ontrent het graf van
 de H. Maghet was geschiedt/ soo zijn sy derrewaert ge-
 gaen/singhende dese Antiphona: Dit zijn uwe wercken, *Bindinghe*
 o Christe, die uwe Heylighen soo glorificeert &c. Ende *van haer*
 sy hebben de aerde ontgraven / alwaer sy terstondt de *lichaem.*
 kiste hebben gesien daer het lichaem van de H. Maghet
 gheheel ende ongheschent in lagh. Terstondt daer naer
 zijnder dooz hare verdiensten / booz haer graf soo veel
 menschen ghesondt ghelworden / datmen haer met ghe-
 rechtigheyt soude kunnen na seggen / dat Godt almach-
 ich in 't Euangelic seght. Soo wie in my ghelooft, die
 wercken die ick doen, die sal hy oock doen, ende meer- *Ioan. 1. 14.*
 der dan dese sal hy doen. Want daer zijn blinde mensche
 siende ghelworden/ doobe hebben ghehoor ghekeghen /
 de kreuplen zijn gaende geworden/ alle die vermher-
 cheyt ende ghesontheyt debotelijck versochten/ zijn ver-
 hoort ghelworden. Die van den boosen vijandt beseten
 waren / zijn verlost dooz de verdiensten van de H. Ma-
 ghet; ja die haer H. graf met een goedt betrouwen/ ende
 een goedt gheloobe raecten / zijn ghesondt ghelworden/
 met wat sieckte dat sy oock besmet waren. Den reuck *Daer ghes-*
 van haer deughde ende haren H. naem is wijdt en breet *chieden vers-*
 versprept ghelworden: want daer upt verre landen veel *schepde mi-*
 mans / vrouwen/ ende teere maeghden zijn ghekomen/ *rakelen aen*
 om hare H. reliquien te besoecken: die dooz de vermher- *haer graf.*
 ticheydt Godts/ ende verdiensten van de H. Maghet Er-
 melen dis Godts gratie hebben ontfanghen / ende seer
 blijdelijck met ghesondtheyt naer huys ghekeert zijn.